

**למה הסטודנטים
שונאים את הלימודים
ואיך זה קשור לטינדר?
יובל דרוו**

לימודים גבוהים יובל דרוו

לאקדמיה, באהבה ובסיאוב

מדוע מגיעים הסטודנטים לסמסטר הראשון בעיניים נוצצות ומסיימים אותו מאוכזבים וכבוים? האשמה נעוצה בטינדר כדרך חיים

למצוא הקבלה כמעט מושלמת בין האופן שבו הצעירים מנהלים את חיי האהבה התזויתיים שלהם לבין חוויית הלימודים שלהם באקדמיה. באופן טבעי, הסגל האקדמי מורכב רובו ככולו מאנשי דור ה-X ומטה בעוד שהסטודנטים הם ילדי דור ה-Y ומעלה (בקרוב "דור המילניום") והאופן שבו הם חווים את הלימודים האקדמיים שונה לחלוטין מהאופן שבו אנחנו חוינו אותו.

אני, לדוגמה, החלטתי ללמוד סוציולוגיה ומדע המדינה. למה? כי זה נשמע לי מעניין ולא היו לי הרבה אופציות עם הפסיכומטרי הבינוני שלי (חשיבה כמותית, תמותי). לא הלכתי ליום פתוח, לא נפגשתי עם יועץ לימודים, לא עשיתי סקר בקרב חברים, לא ביקשתי לדבר עם בוגרים ולא שוחחתי עם מרצים. קניתי את הידיעון, שילמתי שכר לימוד דרך הדואר ובאתי לבנות מערכת שעות. האם היו לי ציפיות מהתואר? לא ממש, בוודאי לא ציפיות מקצור עיות. היה לי ברור שאין מקצוע שנקרא "מדען מדינה" ומעולם לא נתקלתי במודעת דרושים לסוציולוג. אבל השילוב נשמע לי מעניין וזה הספיק לי. אף אחד לא הבטיח לי "חוויות לימודים" או "ערך מוסף". מעולם לא כתבתי למרצים מייל או נכנסתי לחדרם, ישבתי עם עוד 250 סטודנטים ובכייתה היתה דממה.

יכולתי לבחור אחרת

20 שנה אחרי שנכנסתי לעולם ההשכלה הגבוהה, הסטודנטים מגיעים אל המערכת עם סט ציפיות אחר לגמרי ואם תרכיבו על הסט הזה את משקפי האהבה שאותם מתאר אנסרי, הדברים יהפכו לברורים יותר. ראשית, לסטודנטים של היום יש הרבה יותר אפטריות: אם בתקופתי היו חמש-שש אוניברסיטאות ובוה נגמר העניין, היום פועלים בישראל יותר מ-60 מוסדות שונים להשכלה גבוהה. ההיצע גדול מהביקוש והתוצאה היא הורדה מתמדת של רף הקבלה. מכאן שעם ממוצע בגרות של 90 ומעלה מועמד יכול לכבוש את העולם: כולם מחזרים אחריי, כולם רוצים אותי. הוא ניצב בפני אינסוף דלתות שרק מחכות שהוא ייכנס דרכן שמתוכן נשלחות אליו הודעות, "היי, בא לך להיפגש?"

משום כך, הסטודנטים מראיינים את המוסדות, את בתי הספר, החוגים והמחלקות. לא מומן קיבלתי פנייה ממועמד שביקש להיפגש איתי לפגישה אישית על מנת לשמוע "על החוץ שלי ללימודי תקשורת". זה היה משונה. פחות משונה היתה העובדה שהוא מעולם לא הופיע לפגישה.

במעמד הראיון, עוד לפני שמקבלים אותם

לא עדיף על השיטה הקודמת שבה התחנת עם הגבר הראשון שחיך אלייך והציע לך לצאת לסרט? כאשר שואלים צעירים מדוע הם בכל זאת בחרו את בני הווג שלהם הם עונים תשובות כמו "היא החצי השני שלי", "אני לא יכולה לדמיין את החיים שלי בלעדיו" וכדומה. הם מתארים קשר רגשי אינטנסיבי ורבעוצמה, סינגולר, שאין כמוהו, הוליוודי באופיו. הרף הרגשי לכניסה למערכת יחסים גבוה בצורה דרמטית; קעת מחפשים "תאום נפש" ולא מתפשרים על פחות מכך.

בעוד שמדובר במטרה ראויה, איתור תאום נפש הוא אתגר מייגע, מלחיץ, מלא בחרדה ובחוסר ביטחון. קשה לדמיין צעירים רבים שמוכנים היום להסתפק במאגר בני הווג שקיים בשכונה, שלא לדבר על הבניין שבו הם גרים. באמצעות טכנולוגיה, שירותים ואפליקציות דייטונג שונות, מאוקיינוס קיופיד ועד טינדר, כל העולם נפתח בפניהם. במקום ארבע-חמש דלתות אפשריות, נפתחו בפניהם מיליון דלתות, ומאז חורי כל דלת עשויה להתחבא אותה נשמה תאומה. ואם כבר מצאת נשמה תאומה, אין סיבה לחשוב שבדלת שליד לא נמצאת נשמה תאומה קצת יותר.

ככל פעם שאת/ה פותח/ת דלת את/ה מביא/ה איתך אל המפגש המון ציפיות: הנה, זה האדם שיהפוך אותי לשלם, זה תאום הנפש שלי, איתו אמצא שלי, וזה, אפתח עתיד, אבנה משפחה, אבל כאשר הציפיות מתנפצות, התסכול גדל, ואיתו החרדה, חוסר הביטחון, כעס ולעיתים גם אדישות שנובעת מהניסיון להבטיח עודי מקשיב לתיאור של אנסרי לא יכולתי שלא

תגונן מפני אכזבה נוספת.

בשנים המתקדמות יושבים בכיתה סטודנטים משני סוגים: אלו שעדיין מאוהבים בך (אקדמית, ברור שאקדמית) ואלו שמבינים שמערכת היחסים בין סטודנט לאקדמיה היא לא מזרקה אינסופית של הורמון האהבה אוקסיטוצין, אלא ערימה אינסופית של גרביים וחייתולים. ומה באשר לסטודנטים האחרים? פוף, הם נעלמים

●● בשנים האחרונות אני (ויחד איתי מערכת ההשכלה הגבוהה כולה) מתמודד עם חידה: כיצד זה סטודנטים שמגיעים בשנה א' בעיניים בורקות הופכים תוך שלוש שנים לסטודנטים כבוים, מרירים, אדישים ומתוסכלים? התשובות לכך רבות. צליל אברהם, שכותבת בשבועות האחרונים טור מעניין על דור ה-Y, טוענת שזה נובע מהמערכת עצמה: זו משקרת בידועין לסטודנטים; היא רשלנית, בינונית, עצלה.

ייתכן שזה חלק מהתשובה, אבל בעיני וזו ראייה פשטנית וחד-ממדית של הבעיה. בימים האחרונים אני מאזין לספר האודיו של הקומיקאי עזריאלי, "אהבה מודרנית", ואני חושב שבפעם הראשונה יש בידי תשור בה מורכבת יותר, שלמה יותר, לתהליך הזה.

העמדה שאני עומד להציג, כמו נקודות מבט סוציולוגיות רבות, כרוכה בהכללה. לא כל הסטודנטים הופכים למרירים, לא כל הסטודנטים באים לאקדמיה כפי שהם באים לדייט, אבל כאפיון רחב (שכאמור, בהגדרה מחמיץ חלק מהפרטים), אני חושב שהוא מציג תזה שראוי לבחון אותה.

בספרו מראה אנסרי כיצד השתנה המושג של נישואים ואהבה לאורך השנים. בשנות ה-50 וה-60 של המאה ה-20, כך הוא מספר, שליש מהאנשים בארצות הברית התחתנו עם אנשים שגרו במרחק של חמישה בלוקים מהמקום שבו גרו, אחד מבין שישה אנשים התחתנו עם אנשים שגרו באותה השכונה, אחד מבין שמונה התחתנו עם אנשים שגרו באותו הבניין. הם נפגשו, הלכו לסרט, הכירו את בני הווג להורים, וזהו, חתונה. גיל הנישואים הממוצע עמד על 20 לנשים ו-23 לגברים. אחת הסיבות לכך היא שנישואים, באותה התקופה, היו הדרך העיקרית ליציאה מבית ההורים אל העולם הגדול.

כאשר שואלים אנשים מאותה התקופה "מדוע התחתנת עם האדם שלו את/ה נשוי/נשואה" מקבלים תשובות כמו "היא היתה בחורה נחמדה", "היתה לו עבודה טובה", "הוא אב ממשפחה טובה" וכן הלאה. סוציולוגים יודעים שפרשנות ה-60 הדרישות מבני הווג הפוטנציאליים היו יחסית פשוטות ומבוססות על סטריאוטיפים מגדריים: נשים חיפשו יציבות כלכלית, וגברים חיפשו נשים גאות (עדיפות לבתולות). משום כך הזמן הממוצע שבו התקיימה חתונה לאחר ההיכרות הראשונית עמד על שישה חודשים. אנשים התחתנו לא כי הם היו מאוהבים, אלא כי הם יכלו להקים ביחד משפחה. זה לא אומר שאלו היו חתונות נטולות אהבה. למעשה, לעתים התפתחו רגשות חוקים בין בני הווג ככל שהם בילו יותר זמן ביחד, אבל החיים המשותפים לא החלו בפיצוץ רומנטי מהמם; הם התחממו, התחזקו והתעצמו עם הזמן.

אלא שאנסרי מראה כיצד התפיסה הזאת ביחס לנישואים ואהבה השתנתה בשנים האחרונות בצורה דרמטית. כיום גיל הנישואים הממוצע עומד על 27 עבור נשים ו-29 עבור גברים. הצעירים לוקחים את הזמן. אחת הסיבות לכך היא שנוצרה רצועת זמן חדשה המכונה Emerging Adulthood, שמתחילה ב-18 ונמשכת כמעט עשור: משתחררים, יוצאים לטיול גדול, משלימים בגרויות ועושים פסיכומטרי, לומדים לתואר ראשון ומתחילים לבנות את הקריירה, ורק לאחר מכן מתפנים לחתונה. בתקופה הזאת הצעירים מרשים לעצמם להתמהמה, לבחון, להיות בעמדת המתנה שמאפשרת להם "לבדוק את הסחורה" לפני שהם מתחייבים. אחרי הכל, האם זה

בפייסבוק, חלקם לא מגיעים כלל לשיעורים. האם הקורס פחות מעניין? לא ממש. אותו הקורס שנתתי בשנה ב' ניתן רק שנה-שנתיים קודם לכן בשנה א' והוא היה פיצוץ. עצם ההחלטה להעבירו לשנה ב' היא שחרצה את גורלו.
בשנה ב' אתה מתחיל לשמוע משפטים כמו "אולי בחרתי לא נכון", "אולי זה לא מתאים לי", "אולי אני לא בנוי לזה". ה-Fear of Missing Out (הפחד לפספס), ה-FOMO הידוע, נכנס לפעולה. אין זה משנה שהקורסים מתקדמים יותר, הסדנאות מקצועיות יותר, הערך רב יותר - אין את ההתרגשות, את העקצוץ המאוהב הזה, ולכן הכל עובר דרך פריזמה של "נו טוב, תפסיק להתאמץ כל כך להרשים אותנו, אנחנו כבר מכירים שנה, לא?"

לשיאו מגיע המשבר בשנה האחרונה. עוד רגע התואר נגמר ואיתו הולכת ומתקצרת התקופה של בניית הזהות. הסטודנטים בוחנים את עצמם, את הבחירה שלהם, ומשווים בין פנטזיית ההתאהבות שלהם, שהקשר בינה ובין המציאות חלקי ביותר כמו כל פנטזיית התאהבות, ואז הם שופכים עליך, כמו באהבה נכזבת, אהבה שהבטיחה ולא קיימה, אהבה שבגדה, את כל תסכולם: יכור לתי לבחור אחרת, אתה לא נותן לי את מה שאני צריך, לא קיבלתי מהקשר הזה שום דבר, לא צמחתי, לא התפתחתי, לא התקדמתי. התואר חרא, אתה חרא, המוסד חרא, החיים חרא, העולם חרא.

הם מסתכלים על החברים שלהם ומטוחים שהם בחרו טוב מהם (זהו שקר מובנה בתוך המערכת: כולם מתוסכלים באותה המידה) והתסכול והכעס שלהם רק גובה בשלב הזה, כל ניסיון להעמיד דברים על דיוקם, לתת ערך מוסף, לדחוף אותם דחיפה מקצועית ואקדמית אחת אחרונה, נתקל באדישות, התעלמות ממש. כמו לשלוח הודעת ווטסאפ למי שהחליטה לעבור הלאה - כל שתקבל הוא שתיקה. בחלקה, תגובתם היא הקרנה של הבטל, המבוכה, החרדה והתסכול שמבעבעים בתורם כש ושאינם קשורים באופן ישיר אליך ואל מאמצך, אבל אתה שם, כליא ברק למצוקה.

לפני שתנגנו לי את רוטינת עיריית לינור עם "טוב, הם לומדים תקשורת, בוודאי שהם מתוסכלים", אני יכול להרגיע אתכם: זה נכון כמעט בכל החוגים, בכל המחלקות, בכל המוסדות. סטודנטים נכנסים לבתי ספר למשפטים ובראשם פנטזיית ההתאהבות בגלימת בית המשפט, "אובג'קשן!" ותיקים מרתקים, רק כדי לגלות כי הדבר האחרון שהם רוצים לעשות הוא לעמוד בבתי המשפט עמוסים, לרדוף ולעתים לתבוע לקוחות לא משלמים ולמצוא עבודה במדינה שיש בה הצפה בלתי נסבלת של עורכי דין. סטודנטים שמגיעים לבית ספר למינהל עסקים מגלים שמדובר בתואר כמוטני ושאינם באמת מקצוע כזה שנקרא "מנהל עסקים".

זה נכון גם בדיסציפלינות האחרות של מדעי הרוח והחברה, האמנויות ואפילו המדעים המדויקים. אין הבדלים רבים בין הסטודנטים לאדריכלות או חינוך לסטודנטים שלומדים רפואה, כימיה או מתמטיקה - גם להם אף אחד לא מחכה, גם הם מגלים שהלימודים הם לעתים שבלוניים, מעיקים, תובעניים, גם הם שואלים את עצמם בשביל מה הם היו צריכים את זה. יוצאי דור פן הם הסטודנטים למדעי המחשב, שידועים שהשוק מחכה להם בכליון עיניים. מה שהם לא יודעים, או מדחיקים, הוא שכאשר הם יגיעו לגיל 40 יורקו אותם כמו טישו משומש, כמו שחקני כדורגל שעבר ומנם.

איור: עידובק

שלושה חודשים של היכרות, אנחנו עדיין מחבבים אותך, אבל איך לומר מתחילים לזהות סימנים ראשוניים של בעיות בקשה פה קיבלתי ציון נמוך (80!!) איך עם כל האהבה שלי אליך אתה מעז לתת לי (80!!), שם מישוהו דיבר אלי לא יפה ובכלל, אתה לא מתבייש לתקוע לי שיעור סטטיסטיקה ב-10 בבוקר? השנה השנייה היא שנת ההתפכחות. אנחנו כבר שנה ביחד, ואיך לומר, זה לא מה שהיה פעם. סימני השחיקה כבר בולטים. אני נפגש עם סטודנטים שאתם לימדתי בשנה הראשונה ושעיניהם היו נוצצות וכעת הם כמעט כבויים. פניהם קבורות

ללימודים, רוב המועמדים מגיעים עם ברק בעיניים; הם מאוהבים. הם מטיילים עליך את כל הפנטזיות שלהם, את כל הציפיות שלהם, הם מביטים בך ורואים בך שער אל החלומות שלהם - אלו המועמדים שהחליטו שאתה בן הווג האקדמי שלהם. הם בחרו בך. בסמסטר הראשון של השנה הראשונה מערכת היחסים יוצאת לדרך וההתאהבות בשיאה. הנוכחות מלאה. אתה פוגש אנשים סקרנים, דעתניים, שרצים לקחת חלק. הם מגיעים נרגשים, מאושרים, נחורים שים לעשות רושם כמי שהחלו הרגע מערכת יחסים רומנטית. הסמסטר השני, ובכן, אנחנו כבר אחרי

6.59x24.59	3/3	עמוד 50	Haaretz - Haaretz Supplement	13/05/2016	53238267-6
המסלול האקדמי המכללה למנהל - 20222					

יש להודות ביושר, כולם משחקים את משחק הטינדר האקדמי. המועמדים משליכים את אסטרטגיית האהבה שלהם אל תוך המגרש האקדמי בלי שהם מבינים שמדובר באסטרטגיה שגויה ובמערך כת יחסים שונה במהותה, והמוסדות, ללא יוצא מהכלל, מרימים הצגה מושקעת שכל מטרתה לגרום למועמדים להתאהב ולא טורחים לתקן אותם שזו אקדמיה ולא מערכת יחסים ווגית. והרי גם מערכת יחסים ווגית אינה מלאה בריגושים אינסופיים: אחרי שלב ההתאהבות צריך לקנות גבינה בסופרמרקט ולקום באמצע הלילה לתינוק בוכה. "מה זה הדבר המשעמם הזה?!" הם וועקים. ובכן, אלו הם החיים.

חשבו על מערכת יחסים בין שני אנשים שהתחתנו לפני שנתיים. האם יש ניצוצות? לא. האם תוכלו כל לחדש לצד השני דבר מה? אולי, אבל סביר להניח שלא. היא כבר יודעת מה אתה מזמין במסעדה, מכירה את הבדיחות שלך ואת הטעם שלך בבגדים. בחלק מהמקרים אם היא היתה יכולה, ובאקדמיה היא יכולה, היא היתה אומרת לך "אני מעדיפה לתת עוד משמרת במקום לצאת איתך." (זה נכון, אגב, לשני המינים). בהתאם, בשנים המוקדמות יושבים בכיתה סטודנטים משני סוגים: אלו שעדיין מאוהבים כך (אקדמית, ברור שאקדמית) ואלו שמבינים שמערכת היחסים בין סטודנט לאקדמיה אינה כזו שמבוססת על אהבה אלא על השכלה ושזוגיות היא לא מזרקה אינסופית של הורמון האהבה אוקסיטוצין, אלא ערימה אינסופית של גרביים וחיתולים. ומה באשר לסטודנטים האחרים? פוף, הם נעלמים.

כמובן שלתוך זה צריך להכניס את הבעיות המבניות של המערכת: שחיקה של המרצים, קורסים לא מעודכנים, שיטות הוראה מיושנות, הכל נכון, ועדיין, כאשר מבינים מהו הלך הרוח של הסטודנטים, את הרקע האמוציונלי של הבחירה שלהם ואת האופן שבו הם רואים את עצמם ואת העולם שסביבם, מבינים שהבעיה רחבה יותר.

האם ניתן לתקן את כל זה? לא בטוח. הסטודנטים הצעירים נולדים אל תוך עולם שמתנהג כולו כמו אפליקציית טינדר אחת גדולה ולכן הם משתמשים באותה האסטרטגיה כמעט לכל מטרה: לזוגיות, ללימודים, לעבודה. המוסדות, מצדם, נמצאים בתחרות הולכת וגוברת ומתמודדים עם מחסור כרוני בתקציבים ומשום כך אין גבול למה שהם מוכנים להבטיח אם רק יבחרו בהם, עובדה שמקשה עליהם למלא את ההבטחה. אך המציאות העגומה היא שאין זה משנה כמה הם יתאמצו כדי לפרוע את השטר, על פי רוב ועבור הרוב, האכזבה בנויה בתוך השיטה.

זה אולי נשמע מייאש, אבל הבנת הבעיה, לפחות עבורי, מייצרת פתח לפתרונה, נתיב שבאמצעותו ניתן להתחיל ולשנות את הגישה, תקווה לבנייה אחרת של מערכת יחסים שבסופה לא ממתינה אכזבה מובנית, אלא הבנה שמדובר בתקופה מוגבלת, קצרה, שלא תחזור על עצמה, שראוי לקחת ממנה מה שאפשר. ואפשר. ■